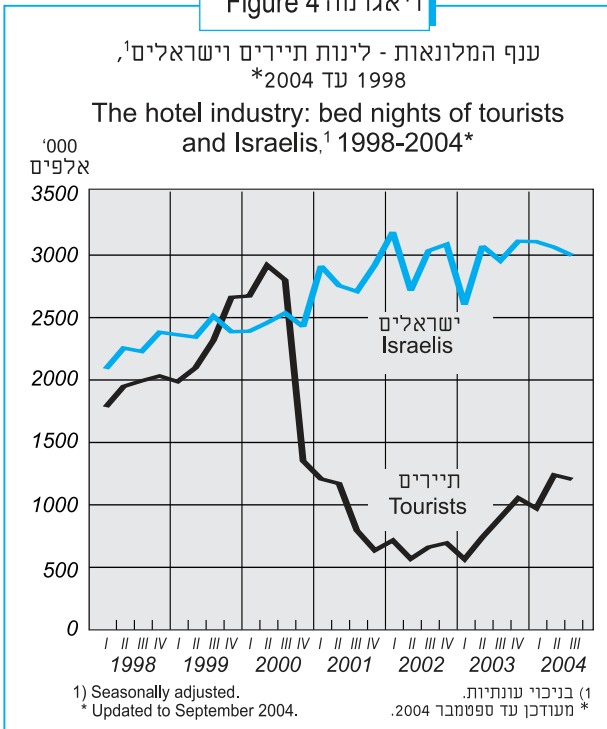

דיאגרמה 4 Figure

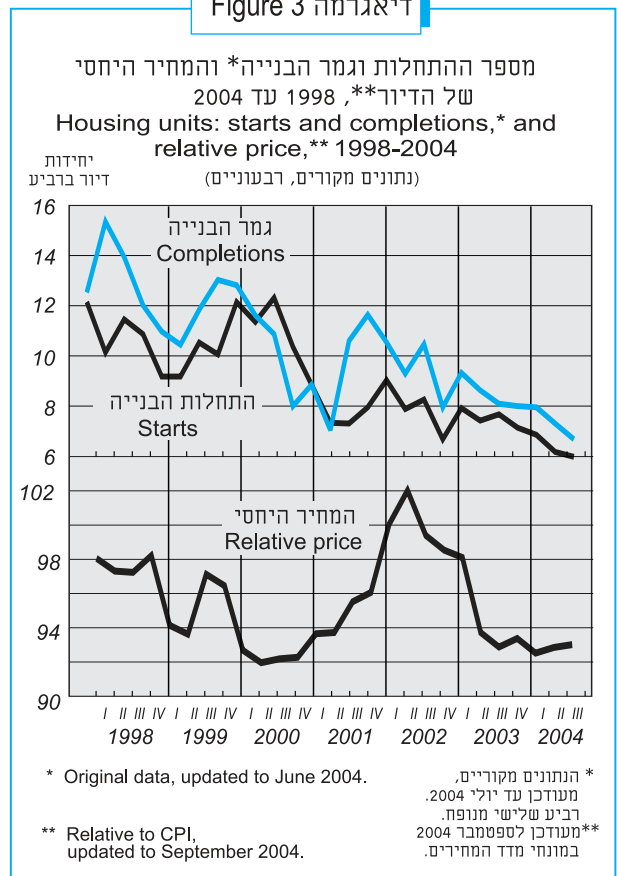

ינואר-אוגוסט ב-5.25 אחוזים לעומת ממוצע 2003. השיפור הנמשך בתיירות הניע את הממשלה להקטין במידה ניכרת את הסיוע שלה לענף התיירות. עיקר הסיוע בשנת 2004 מתבטא בתמרוץ השיווק.

שוק העבודה

ההתפתחויות בשוק העבודה תואמות את תמונת המשך הצמיחה והמדיניות הממשלתית לצמצום התעסוקה במגזר הציבורי.

דיאגרמה 3 Figure

מתיירים עלה ברביע השני ב-66 אחוזים לעומת התקופה המקבילה אשתקד, ופדיון הישראלים עלה בכ-5.3 אחוזים בערכים נומינליים, עלייה שלוותה ביציבות של מספר לינות הישראלים. בכך נבלמה הירידה של המחירים לישראלים, כך שמדד המחירים של המלונות ובתי ההבראה עלה בחודשים

תיבה 1: ההתפתחויות הצפויות בשנת 2005

התחזית המקרו-כלכלית המעודכנת לשנת 2005 מבטאת את המשך הצמיחה - תוך התמתנות בקצב, על רקע מיצוי השפעת "היציאה מהבור" בשנתיים האחרונות (לוח ת-1). בתוצר המקומי הגולמי צפוי גידול של 3.2 אחוזים לעומת 4.0 אחוזים ב-2004, ואילו תוצר המגזר העסקי עשוי לגדול ב-4.2 אחוזים לעומת 5.5 אחוזים השנה. יודגש כי הצמיחה במהלך 2005 צפויה להיות גבוהה מזו שנרשמה במחצית השנייה של 2004.

תחזית מוקדמת לשנים 2004 ו-2005, שהתפרסמה בסקירת ההתפתחויות האחרונות מס' 106, הוכנה על בסיס נתונים חלקיים על המחצית הראשונה של השנה והניחה האטה במחצית השנייה. השוואה בין התחזית המוקדמת לבין האומדנים השנתיים של הלמ"ס, שמפנימים מידע על הפעילות במשך בשלושת הרבעים של השנה, מעלה כי תחזיתנו הייתה גבוהה מדי לגבי ההשקעה, אך נמוכה מדי לגבי היצוא והצריכה הציבורית. התחזית המעודכנת תוקנה בהתאם.

הגידול המרשים של היצוא, בשיעור דו-ספרתי, והתרחבות נאה של הצריכה הפרטית - הם שהובילו את היציאה הנמרצת מהמתון במחצית השנייה של 2003 ובתחילת 2004. אחרי נסיקה, האופיינית לשלב ההתאוששות הכלכלית, עשויים היצוא

אינדיקטורים להתפתחות המשק, 2003 עד 2005

2005 תחזית	2004 אומדן	2003	
(השינוי הכמותי ¹ , אחוזים)			המקורות והשימושים
3.2	4.0	1.3	1. התוצר המקומי הגולמי
4.2	5.5	1.7	2. התוצר המקומי העסקי
3.6	4.5	1.3	3. הצריכה הפרטית
-0.3	0.4	-0.8	4. הצריכה הציבורית ללא יבוא ביטחוני
-0.1	-0.9	0.3	מזה: הצריכה האזרחית
3.4	12.0	-10.7	5. ההשקעה הגולמית המקומית
2.5	-0.3	-4.9	מזה: ההשקעה בנכסים קבועים
0.2	-2.3	-4.2	מזה: הבנייה למגורים
3.3	0.4	-5.1	ענפי המשק
2.5	4.6	-1.3	6. השימושים המקומיים (ללא יבוא ביטחוני)
7.6	11.5	6.2	7. יצוא הסחורות והשירותים
5.7	12.2	-1.0	8. היבוא האזרחי
(מיליארדי דולרים, מזררים שוטפים)			מאזן התשלומים
-0.2	0.5	0.0	9. עודף היבוא האזרחי - סחורות ושירותים
-0.6	0.1	0.2	10. הגירעון בחשבון השוטף
(שיעור השינוי, אחוזים)			האוכלוסייה, התעסוקה, השכר והמזררים
	19.6	23.3	11. העולים (אלפים) ²
1.7	1.7	1.8	12. האוכלוסייה הממוצעת
10.0	10.7	10.7	13. שיעור הבלתי מועסקים (אחוזים מכוח העבודה)
2.6	3.6	2.0	14. המועסקים הישראלים - סך הכול
3.5	4.9	2.5	מזה: במגזר העסקי
1.2	2.4	-3.0	15. השכר למשרת שכיר - סך הכול
1.0	2.3	-2.5	במגזר העסקי
2.0	3.7	-4.1	במגזר הציבורי
50.0	49.5	48.7	16. שיעור התעסוקה (בני 15+, אחוזים מהאוכלוסייה)

(1) במחירי 2003.

(2) ב-2004 - עד סוף אוגוסט, שיעור שנתי.

והצריכה הפרטית לחזור להתפתחות יציבה יותר; מגמת ההתבססות התגבשה במהלך 2004 וצפויה להתחזק ב-2005. האטה בקצב הגידול של היצוא תשקף את התמתנות שיעור הצמיחה הגלובלית והסחר העולמי, שעליה מצביעות ההערכות האחרונות של קרן המטבע הבין-לאומית. ההאטה בקצב הגידול של הצריכה הפרטית משקפת הצטמצמות משמעותית של צריכת מוצרים בני-קיימא.

שני גורמים נוספים שיפעלו להתמתנות קצב הצמיחה ב-2005 הם דשדוש של ההשקעה בנכסים קבועים וההשפעה הישירה של ריסון הצריכה הציבורית. היציאה מהמיתון לא הביאה עמה התאוששות של ממש בהשקעה, פרט לגידול ההשקעה במלאי. מאחורי הקצב האיטי של התרחבות ההשקעה עומדים עודף כושר ייצור במשק וביקוש נמוך לבנייה למגורים. הצריכה הציבורית תרוסן, בהתאם למדיניות הכלכלית של הממשלה, המחויבת להגבלת הגידול של ההוצאה הממשלתית לאחוז אחד ולעמידה ביעד הגירעון.

יש לציין כי בתחזית זו אין ביטוי להשלכות הכלכליות של תהליך ההתנתקות, שצפוי לצאת לדרך בחודשים הקרובים. תהליך ההתנתקות כרוך בבנייה חדשה, בהעתקת תשתיות אזרחיות וצבאיות, ובהוצאה שוטפת ניכרת על מבצע פינוי היישובים והיערכות מחודשת של צה"ל. העלות הכוללת של כל אלה מוערכת כעת בכ-5 מיליארדי ש"ח, אולם לפני השלמת החקיקה, קביעת לוח הזמנים ותקצוב הפעילות לא ניתן להעריך את השפעתו הישירה של תהליך ההתנתקות על המשק ולגלם אותה בתחזית מקרו-כלכלית. מכל מקום, ברור שביצוע תכנית ההתנתקות כרוך בהגדלה של ההוצאה הציבורית והגירעון מעבר ליעדים.

צמצום תשלומי ההעברה והחמרת תנאים לקבלתם הביאו לעלייה חדה של שיעור ההשתתפות ב-2004. כתוצאה מכך, ולנוכח הקפאת קליטת עובדים חדשים במגזר הציבורי, נמנעה ירידה בשיעור האבטלה למרות התבססות הצמיחה ועלייה של מספר המועסקים במגזר העסקי. בהעדר עלייה נוספת של שיעור ההשתתפות ב-2005, צפוי שיעור האבטלה לרדת לרמה של כ-10 אחוזים. להלן פירוט ההנחות לתחזית המקרו-כלכלית של 2005.

היצוא: האטה בקצב הגידול של הסחר העולמי ב-2005, תוך ירידת חלקן של המדינות המתועשות בו, יפעלו להתמתנות גידולו של היצוא הישראלי. חידוש צמיחת ענפי הטכנולוגיה העילית בעולם יביא לגידול מואץ של היצוא המתקדם, בשעה שיצוא הענפים המסורתיים עשוי לקטון, כתוצאה מגידול חלקן של המדינות המתפתחות ובראשן סין. יצוא השירותים, שאף הוא ייחנה מהגברת הביקוש לשירותים עתירי ידע וטכנולוגיה, יחזק על ידי גידול משמעותי של התיירות, הודות לרגיעה במצב הביטחוני. ואולם יצוין, כי ענף התיירות, שנפגע קשות בשנות האינתיפאדה, עוד רחוק מלחזור לרמת השיא של סוף שנות התשעים.

הצריכה הפרטית: הגידול המהיר של הצריכה הפרטית ב-2004 מוסבר בגידול ההכנסה הפנויה, פועל יוצא של צמיחה מואצת בשלב היציאה מהמיתון והפחתת המסים, ונסיקה בצריכת מוצרים בני-קיימא. השפעות חולפות אלה עשויות להיחלש בשנת 2005, ויחד עם הצטמצמות נוספת של תשלומי ההעברה והידוק מגבלת האשראי לצרכנים - להביא להתמתנות הצריכה הפרטית. כנגד זאת צפויה בשנת 2005 הפחתה נוספת של מס ההכנסה, שתתמוך בהרחבת הצריכה הפרטית.

ההשקעה: ב-2005 צפויה ההשקעה בענפי המשק להתרחב, בעקבות התבססות הצמיחה והפיגור של ההשקעה אחרי התפנית במחזור העסקים. עם זאת לא צפויה התאוששות בהשקעה בבנייה שלא למגורים, שכן במגזר העסקי מצוי מלאי עודף של מבני תעשייה ומסחר, כך שההשקעה בענפי המשק תגדל בעיקר בגין ההשקעה במכונות, ציוד וכלי תחבורה. למרות הגידול של ההכנסה הפנויה, התאמה משמעותית של מחירי הנדל"ן בשנות המיתון וירידת הריבית למשכנתאות, לא צפויה תפנית חדה בבנייה למגורים, כפי שמעידים נתוני התחלות הבנייה ב-2004. יתירה מזאת, לנוכח ההיקף המצומצם של העלייה לארץ אין לצפות לזעזוע ביקוש, כך שגידול ההשקעה בבנייה למגורים יהיה מתון בלבד.

הצריכה הציבורית: הגבלת קצב הגידול של הוצאות הממשלה באחוז אחד והמשך צמצום של תשלומי ההעברה עשויים להביא לאי-גידול של הצריכה הציבורית המקומית ב-2005. ברם, ריסון פיסקלי זה לא הספיק כדי להשיג את יעד הגירעון של שלושה אחוזי תוצר, ולכן מתוכננת בהצעת התקציב העלאת מסים בהיקף של כשני מיליארדי ש"ח. זו כוללת, בין היתר, ביטול של הפטור ממע"מ בחבל אילת והפחתת הפטור ממס הכנסה על הפרשות לקרנות ההשתלמות. צעדים אלה עשויים לקזז את השפעתו הפיסקלית של השלב הבא ברפורמה במס ההכנסה, שעתיד להתבצע ב-2005, כך שכנראה לא יחול שינוי מהותי בנטל המס המוטל על הציבור.

שוק העבודה: התחזית מתבססת על הנחה שאחרי עלייה חדה ב-2004 - פרי קיצוץ ניכר של תשלומי ההעברה בכלל ודמי האבטלה בפרט - יתייצב שיעור ההשתתפות ויעמוד, בממוצע ל-2005, על 55.5 אחוזים. צמצום העסקתם של העובדים הזרים (כולל עובדים מהשטחים) יימשך בקצב הולך ופוחת: מספרם צפוי לקטון ב-15 אלף, לעומת הפחתה של כ-20 אלף בשנת 2004. על רקע צמיחה של המגזר העסקי בכ-4.2 אחוזים, יגדל מספר המועסקים בו ב-2.5 אחוזים בלבד, תוך תחלופה של העובדים הזרים בישראלים. שיעור האבטלה עשוי לרדת ב-2005 ירידה קלה, ולהגיע, בממוצע שנתי, ל-10 אחוזים.

השכר הריאלי יעלה בשיעור מתון, המוסבר בגידול איטי יחסית של הביקוש לעובדים ובעלייה של שיעור ההשתתפות. ירידה בעלות העבודה ליחידת תוצר תשפר את רווחיות החברות, שיפור שיתבטא בגידול חד של גביית מס ההכנסה. שיעור העלייה של השכר הריאלי צפוי להיות דומה לזה של פרוץ העבודה.

בשער החליפין הריאלי צפויה יציבות יחסית, משום שעליית הביקושים תיענה בהגדלת הניצולת של גורמי הייצור במשק.